

z pravidla, že úpadkové řízení, které bylo zahájeno v cizině, nemá ve zdejší státní území zásadně účinku, kromě jiného řečená výjimka, že movité jmění úpadcově, pokud jest ve zdejší státě, jest vydati cizímu úřadu, požádá-li o to. Avšak podle poslední věty § 67 (1) úp. ř. smí se tak státi teprve, když byla uspokojena práva na vyloučení a na oddělení nabytá dříve, než žádost došla. Obmezení to platí pro všechna podle zdejšího práva platně nabytá práva na vyloučení a na oddělení, tedy podle toho, co řečeno, i pro ta, která byla na zdejší jmění úpadcově nabyta v posledních šedesáti dnech před zahájením úpadkového řízení v cizině nebo byla dokonce nabyta teprve za jeho trvání, ovšem jen do doby, než došla žádost cizího úřadu o vydání zdejšího jmění. Jen jmění, které po uspokojení i těchto práv ještě zbylo, lze pak cizímu úřadu vydati a tu teprve jde o další předpoklad, že cizí stát zachovává vzájemnost, o čemž v pochybnostech nutno u ministerstva vyžádati závazné prohlášení. V souzeném případě nabyta vymáhající strana práva na oddělené uspokojení usneseními ze dne 1. června a 16. června 1928, o zabavení a o přikázání nároku na vydání kontokorentní knížky spořitelního a záloženského spolku, znějící na 7.000 Kč, do té doby žádost o vydání tohoto jmění vůbec nedošla, nemůže proto býti překážkou, by stěžovatelčino právo na oddělení nebylo uspokojeno. Z podání řečeného spolku, jímž jeho kontokorentní knížka byla podle § 1425 obč. zák. složena na soudě, vyplývá, že byla složena jen pro odporující si nároky stěžovatelky a cizího správce úpadkové podstaty dlužníkovy. Nárok tohoto není podle právě doličeného právního názoru po právu. Není proto překážky, by kontokorentní knížka (její cena) nebyla vydána stěžovatelce, jež podle exekučních usnesení má na její vydání vykonatelný nárok. Bylo proto obnoviti usnesení prvního soudu, jí vyhověvšího. Odkázati stěžovatelku na pořad práva nebylo odůvodněno také proto, že jde jen o otázky právní, které lze rozřešiti i v mimosporném řízení. K otázce vzájemnosti, nadhozené rekursním soudem, netřeba tu vůbec přihlížeti, proto že by mohla přijíti na přetřes teprve, kdyby šlo o vydání jmění zbývajícího po uspokojení práv na vyloučení neb na oddělení nabytých dříve, než došla žádost, ale nikoli za nynějšího stavu věci.

Čís. 8636.

Pozemková reforma.

Pumpovací zařízení může býti součástí meliorace ve smyslu § 43 (2) náhr. zák.

Animální hnojení nelze vůbec čítati mezi náklady na docílení budoucí úrody ve smyslu § 11 vl. nař. ze dne 21. ledna 1921, čís. 53 sb. z. a n. Pokud lze za animální hnojení přiznati zvýšení přejímací ceny.

Hluboká orba, již vyžaduje půda, náleží k řádnému hospodaření a nelze ji považovati za melioraci ve smyslu § 43 (2) a § 43 a) náhr. zák. Pachtýř může se domáhati náhrady za hlubokou orbu jedině podle § 11 nařízení ze dne 21. ledna 1921, čís. 53 sb. z. a n.

Vyšetření o upotřebení strojených hnojiv nemusí se státi nezbytně na místě samém. Výše náhrady pachtýři za umělá hnojiva.

Hospodářské budovy (znovuzřízení vyhořelých budov) se zvláště nehonorují. Investice, pokud za ně přísluší náhrada, musí býti vždy pojaty v ocenění, ať již vlastník souhlasí, by jich cena byla pachtýři vyplacena, anebo ji pachtýř musí na něm vymáhati pořadem práva.

(Rozh. ze dne 18. ledna 1929, R II 419/28.)

Pachtýř zabraného velkostatku účtoval za oceňovacího řízení k vyšetření přejímací ceny zabraných částí velkostatku S., dvorů S., R., J. a L., náhradní nároky za nevyužitá strojená hnojiva 132.481 Kč, za nevyužitý animální hnůj 53.776 Kč u všech čtyřech dvorů, za zlepšení půdy hlubokým oráním u dvorů S., R. a L. 30.346 Kč, za zaseté jetele na dvorech R., J. a L. 15.490 Kč, za znovuzřízení budov dvoru L. a S. 149.963 Kč, za zařízení pumpovací ve dvoře S. 15.949 Kč a za vodovod ve dvoře L. 2.425 Kč. Státní pozemkový úřad přiznal pachtýři náhradu za nevyužitá strojená hnojiva 51.945 Kč a za pumpové zařízení jako investice 2.000 Kč a za nevyužitou úrodu jetelovou dohodou 12.260 Kč. Pokud více žádáno za umělá hnojiva, pumpovací zařízení, dále za animální hnojení, za melioraci hlubokým oráním, znovuzřízením budov po požáru a za vodovod v L. byly nároky jako neodůvodněné zamítnuty. Do rozhodnutí Státního pozemkového úřadu stěžovala si pachtýřka jednak z důvodu vadnosti řízení, ježto nebylo provedeno šetření na místě samém pokud jde o strojená hnojiva, jednak pro nízké hodnoty přiznaných nároků, takže příliš nízkou byla stanovena zejména pokud jde o pumpové zařízení, které nemělo býti oceněno jako investice, nýbrž jako inventář, protože má pachtýřka vyhrazeno právo vlastnické k němu, a měla býti zjištěna a přiznána cena obecná v době zjišťování přejímací ceny, jednak že měl Státní pozemkový úřad stanoviti hodnotu investic, an vlastník statku ostatní nároky pachtýřky na náhradu neuznal, měla mu býti přiznána jen vlastní cena, přírážky pak pachtýře. Soud první stolice vyhověl stížnosti pachtýřky, pokud šlo o pumpové zařízení, uznáv, že zařízení to je inventářem, v ostatních bodech stížnost zamítl, připojiv se, pokud jde o umělá hnojiva, k názoru Státního pozemkového úřadu, že stačilo zjištění ceny podle směrnic všeobecně používaných, zvláště když pachtýřka zvýšené nároky nedoložila doklady, pokud jde o animální hnojení, že jest jen udržovacím nákladem a nebyla jím cena pozemků zvýšena, a totéž že platí o hlubokém orání, které je na velkostatech obvyklé. Pokud jde o znovuzřízení shořelých budov, nelze prý je pokládati za investice vzhledem k § 4 vlád. nař. čís. 53/1921 v doslovu nov. čís. 296/22, ježto nadprůměrný vzorný hospodářský stav jest jen důvodem bonitní přírážky. Náhrada za vodovod v L. prý nepřisluší, ježto byl zřízen před 1. srpnem 1914, a pokud jde o přírážky za investice, měl je Státní pozemkový úřad stanoviti jen, pokud nebyl na ně vzat zřetel při přírážkách bonitních. Rekursní soud nevyhověl

rekursu cukrovaru v L., k rekursu pachtýře zrušil napadené usnesení, pokud šlo o nárok na náhradu za strojená hnojiva, za animální hnojení a za hluboké orání, a uložil prvému soudu, by doplně jednání znovu rozhodl. D ů v o d y: Stížnost Státního pozemkového úřadu není odůvodněna. Jest lhostejno, zda pumpové zařízení jest nerozlučnou součástí provedené drenáže, že jím voda musí býti čerpána, jinak že by drenáž byla bezúčelnou. První soud zjistil smlouvou ze dne 10. ledna 1892 mezi pachtýřkou a majitelem velkostatku, že pumpové zařízení jest vlastnictvím pachtýřky. Zařízení to není tudíž příslušenstvím nemovitosti (§ 294 obč. zák.). Neboť vlastník, pachtýř, určil sice zařízení k pumpování odtekající vody, ale nikoliv na trvale, vyhradiv si vlastnictví. První soud proto správně prohlásil zařízení to za inventář, který měl býti eventuelně odhadnut cenou obecnou, chce-li je Státní pozemkový úřad převzítí.

S t í ž n o s t p a c h t ý ř k y. Stížnost jest odůvodněna, pokud jde o zjištění náhrady za strojená hnojiva. Podle § 43 a) odst. (3) a (4) náhr. zák. v doslovu nov. čís. 220/22 má Státní pozemkový úřad odborně vyšetřiti hodnotu nevyužitých umělých hnojiv. Již při oceňování poukázala pachtýřka k zvláštnostem půdy a k jiným poměrům majícím vliv na využití hnojiv. Stanovil-li Státní pozemkový úřad cenu na základě směrnic sjednaných bez účasti pachtýřky, porušil předpisy § 43 a) náhr. zák. a § 6 vlád. nař. čís. 53/21, neboť zákon nezná takových směrnic a nařizuje šetření na místě samém, zvláště když pachtýřka poukazovala ke zvláštnosti půdy, kteréž šetření se však podle odhadního spisu na místě samém nestalo. Doklady pachtýřka předložila a, nestačily-li, měla býti vyzvána, by předložila další, ježto jde o řízení nesporné. Hodnota nevyužitých hnojiv nebyla tedy odborně zjištěna. Pokud jde o náhradu za animální hnůj a za zlepšení půdy hlubokým oráním, jest rozeznávati nároky vlastnickovy od nároků pachtýřových. Nelze ovšem přisvědčiti názoru stěžovatelky, že jest animální hnojení a hlubokou orbu považovati za meliorace, neboť užitek z obou nákladů není trvalým, látky dodané půdě v animální mrvě spotřebují se v několika letech a rovněž tak se využije látek obsažených ve spodní vrstvě hlíny přišedší hlubokou orbou na povrch. Pokud tyto náklady požaduje vlastník, právem k nim Státní pozemkový úřad nepřihlížel, poněvadž podle § 4 vlád. nař. čís. 53/21 v doslovu nařízení čís. 296/22 muselo by býti hnojení animální mimořádně vydatným a hluboká orba by musila býti meliorací podle § 43 (2), již však není. Jinak tomu jest, pokud jde o pachtýře, u kterého stačí k přiznání nároku řádné hnojení animální, je-li zvýšena cena přejímaného pozemku. Přejímatel uspoří náklad na toto hnojení (§ 43 a) odst. 5). Že pachtýř řádně pohnojil animálním hnojením, není sporné. Uvážiti jest, že toto animální pohnojení mrvou a hluboká orba slouží právě tak k dosažení úrody jako hnojiva umělá a že sklizením jediné úrody nevrací se pachtýři náklad na docílení úrody takto učiněný, nýbrž vrací se v určitých částech za další léta, takže pro příští úrody není takového nákladu již třeba. Je tomu právě tak, jako když se oseje půda jetelem, kde osoba hospodařící klidí úrodu po více let, aniž by musila osívatí. Nákladem jediným pro všechny další úrody do určité doby, pokud vý-

živné látky animální mrvy a půdy spodní hlubokou orbou na povrch obrácené nejsou vyčerpány, učinila osoba hospodařící výdaj, na jehož náhradu má nárok, pokud jí plně nebyl vrácen následnými sklizněmi. Má tu tedy místo ustanovení § 11 nařízení čis. 53/21 a Státní pozemkový úřad měl tyto náklady animálního hnojení a hlubokou orbou jako náklady na budoucí úrodu pachtýře přiznati a zvláště oceniti. Toho však neučinil a je řízení i v tomto směru kusým. Bylo tudíž stížnosti v těchto směrech vyhověti, napadené usnesení v těchto směrech zrušiti a doplnění řízení naříditi. Při tom jest ponechati uvážení prvního soudu, zda může doplnění to sám provésti, přibрав znalce Státního pozemkového úřadu, či zda doplnění to mu uloží. Naproti tomu není stížnost odůvodněna v ostatních bodech, znovuzřízení shořelého dvoru S. a stodoly dvoru L. a vodovodu u dvoru L. Státní pozemkový úřad jest podle § 43 a) druhý odstavec povinen stanoviti náhradu za investice pachtýři jen, byla-li cena přejímaných nemovitostí zvýšena a vyslovil-li vlastník souhlas s tím, aby mu určitá část náhrady byla přiřknuta. V zásadě přísluší totiž náhrada za investice vlastníku podle § 43 druhý odstavec náhr. zák. Vlastník však nedal tento souhlas, ač uznal, že náklady ty učiněny byly, odůvodňuje povinnost pachtýře k nákladům těm ustanoveními smlouvy pachtovní. Státní pozemkový úřad neměl ovšem, pokud jde o pachtýře, pouštěti se do řešení otázky, zda má pachtýřka nárok na náhradu investic, nýbrž měl vysloviti, že se na nároky ty nemůže bráti zřetel pro nesouhlas vlastníka s přiznáním celé nebo částečné náhrady investic těch pachtýře. Otázku, zda přísluší náhrada za investice, bylo Státnímu pozemkovému úřadu řešiti jen v poměru k vlastníku, což však zde nepřichází v úvahu. Pro nesouhlas vlastníka nemohl ani Státní pozemkový úřad určiti, zda bonitní přírážky zcela nebo z části příslušejí pachtýře, i když u dvora L. přiznal přírážku bonitní vzhledem k dobrému stavu budov.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu cukrovaru v S., vyhověl však dovolacímu rekursu Státního pozemkového úřadu a změnil usnesení nižších soudů v ten rozum, že se stížnosti cukrovaru v S. do rozhodnutí Státního pozemkového úřadu nevyhovuje a že se rozhodnutí v celém napadeném rozsahu potvrzuji.

D ů v o d y:

K d o v o l a c í m u r e k u r s u S t á t n í h o p o z e m k o v é h o ú ř a d u. Co se týče pumpovacího zařízení, jest především rozhodnouti spornou otázku, zda je to, jak Státní pozemkový úřad míní, součástí meliorace ve smyslu § 43 (2) náhr. zák. či jak nižší stolice se soukromým účastníkem cukrovarem v S. tomu chtějí, jen součástí inventáře podle §§ 55 až 58 náhr. zák. Jest přisvědčiti Státnímu pozemk. úřadu. Neboť zjistil, že pumpovací zařízení jest nerozlučnou součástí provedené drenáže a slouží k tomu, by jím voda drenáží stažená byla čerpána, takže bez něho by drenáž byla bezúčelnou, dále, že drenáže z odvodněné plochy svedeny jsou do cisterny, z níž voda pro nedostatek odpadu nemůže

přirozeným způsobem odtékati a musí býti uměle zdvihána a k tomu že slouží právě pumpovací zařízení, bez něhož by nastalo úplné zamočení přilehlých i meliorovaných pozemků, a že zařízení to má právě jen za účel toto vyčerpávání nadrenované vody a tedy účel ryze meliorační. S tím souhlasí také meliorační a drenážní smlouva mezi cukrovarem a pachtýřem s jedné a vlastníkem velkostatku s druhé strany uzavřená dne 12. prosince 1892, schválená stranami dne 10. prosince 1892, již nižší stolice citují jako smlouvu ze dne 10. ledna 1892, kde se v čl. 7 praví, že všechna drenážní díla (Drainageanlagen) pachtýřem pořízená dobou tam vytknutou přecházejí bez náhrady do vlastnictví majitele velkostatku, že však z toho vyloučeno je právě zařízení pumpovací (Pumpwerke) a motory k zdvihání vody upotřebované, ty že by majitel velkostatku mohl požadovati jen za přiměřenou náhradu. I tu je tedy pumpovací dílo pojato jako součástka drenážního zařízení, které však náleží k melioracím. Mylné jest tedy, pokládají-li nižší stolice pumpovací zařízení, odvolávající se na to, že podle řečené smlouvy je vlastnictvím pachtýře, za součástku mrtvého inventáře statkového, který by převzat býti mohl jen podle § 53 a násl. náhr. zák. a tudíž oceněn býti musil podle § 57 téhož zák., neboť ustanovení § 294 obč. zák., že prý zařízení to k užívání statku jako hlavní věci neurčil vlastník statku, nýbrž pachtýř, a nikoli na trvale, ježto prý si vyhradil vlastnictví, jest úplně nerozhodné. Rozumíť se samo sebou, že i toto pumpovací zařízení, třebaže pachtýř měl jus tollendi, a ovšem celé drenážní dílo vůbec, celý odvodňovací podnik, jest příslušenstvím pozemků, na nichž se nalézá, pumpovací zařízení proto, že bez něho nelze drenážního díla užívati, takže jest nutně příslušenstvím tohoto díla z tohoto důvodu, aniž ještě třeba, by je byl vlastník k účeli tomu určil (arg. § 294 obč. zák.), avšak není jen tím, nýbrž zároveň i meliorací ve smyslu § 43 (2) náhr. zák., což rozhoduje. Poměr mezi pachtýřem a vlastníkem statku, komu z nich pumpovací zařízení náleží, je docela vedlejší, neboť zákon náhradový počítá s obojím případem a dává melioraci v obojím případě vykoupiti jen jako takovou, jenže, jde-li na účet pachtýřův, může pachtýř podle § 43 a) náhr. zák. žádati, by se její cena přírkla jemu, čemuž jest vyhověti, když vlastník souhlasí, pročez se pak určí její cena zvláště; jinak, nesouhlasí-li vlastník, odkáže se pachtýřův nárok na pořad práva (§ 50 a) posl. odst. náhr. zák.). Spadá-li však pumpovací zařízení v kategorii meliorací podle § 43 (2) náhr. zák., je tím otázka vyřízena. Aby pachtýř měl důvod k stížnosti, musil by porušen býti některý z předpisů v § 47 (2) náhr. zák. citovaných, pro jichž nešetření stížnost jediné lze podati, tedy buď některý z předpisů vl. nař. ze dne 21. ledna 1921, čís. 53 sb. z. a n., anebo některý z předpisů § 42—45 náhr. zák. Avšak cukrovar v S. ve své stížnosti do rozhodnutí Státního pozemkového úřadu ze dne 9. ledna 1928, jímž mu za pumpovací zařízení 2.000 přiznáno bylo, nic takového neuplatňoval, nýbrž jen tvrdil, že řízení jest vadné a že přiznaná náhrada jest nízká, ale zdůvodňoval to jen tím, že pumpovací zařízení náleží do inventáře a musí býti tedy hrazeno podle § 57 náhr. zák., a když tedy mylnost tohoto názoru shora doličena, padá tím celá

stížnost, k čemuž jen doložití sluší, že ani vadnost řízení ani nízké vy-měření náhrady není podle § 47 (2) náhr. zák. důvodem ke stížnosti, nebylo-li svedeno na porušení některého z oceňovacích předpisů tam citovaných, jež už shora vytčeny, o to se však stěžovatel ani nepokusil. Konečně doložití sluší, že se sice meliorace oceňují podle § 43 (2) náhr. zák. podle nákladů pořizovacích, avšak s odpočtením úmoru dle počtu let a druhu zařízení. Marně tedy žádá cukrovar v S. částku 15.949 Kč, tvrdě, že prokázal, že cena ta tolik činí, marně tím spíše, že pumpovací zařízení instalováno již podle smlouvy shora citované ze dne 12. pro-since 1892. Zkoumati však, zda 2.000 Kč odpovídá počtu podle § 43 (2) náhr. zák., nelze, když, jak řečeno, cukrovar neuplatňoval, že před-pis ten porušen, nýbrž naopak, že porušen předpis § 57 náhr., pod nějž to podřadil, pod nějž to však nepatří. Je tedy stížnost Státního pozem-kového úřadu v právu a bylo jí vyhověti a usnesení nižších stolic, že »se zjišťuje, že pumpovací zařízení je inventářem, který nelze převzítí jako melioraci za 2.000 Kč«, které ostatně je chybné i proto, že místo, aby rozhodlo, zda rozhodnutí Státního pozemkového úřadu, že se za pumpovací zařízení přiznává náhrada 2.000 Kč, potvrzuje nebo mění a jak, pokud se týče zrušuje a proč, spokojuje pouhým »zjištěním« právní povahy sporného zařízení, ovšem, jak shora ukázáno, právně mylným — odstraniti a rozhodnutí Státního pozemkového úřadu ob-noviti.

Co se týče animálního hnojiva, ohledně něhož si cukrovar jako pachtýř stěžoval, že Státní pozemkový úřad rozhodnutím ze dne 21. prosince 1927 vůbec nerozhodl o jeho nárocích za nevyužitý ani-mální hnůj, 53.776 Kč, jest především uvést, že na otázku animálních hnojiv lze nahlížeti s dvojího hlediska a sice: s hlediska § 43 a) poslední odstavec náhr. zák., zvýšil-li pachtýř cenu přejímaného majetku pod-statně řádným hnojením hnojivem animálním; s hlediska § 11 vl. nař. ze dne 21. ledna 1921, čís. 53 sb. z. a n. jako na výlohy k docílení nové úrody. Co se tohoto hlediska týče, nelze animální pohnojení vůbec čítati k nákladům na docílení budoucí úrody, jak to podrobně odůvodněno v příslušné stati (II.) rozhodnutí čís. 6380 sb., na něž se odkazuje. Co však se týče hlediska prvního (§ 43 a) poslední odstavec náhr. zák.), cukrovar skutkovou povahu tohoto předpisu, že hodnota pozemků ani-málním hnojením byla zvýšena, ani netvrdil, neboť jeho tvrzení, že ne-využil animálního pohnojení, onu skutkovou povahu nikterak nezakládá. Nestačí k ní, by bylo pohnojeno a hospodář by tohoto pohnojení ne-využil, ježto mu pozemek po pohnojení byl odňat, nýbrž třeba, by sou-stavně po delší dobu bylo hnojeno nad obyčejnou míru, více, než co se půdě zemědělským těžením odnímá, neboť teprv pak lze mluvit o zvý-šení hodnoty pozemku. Vrací-li hospodář půdě hnojením jen to, co jí těžením odňal, nezvyšuje její bonitu (a i v tom lze odkázati na vývody rozhodnutí čís. 6380), a právě proto nepřiznává zákon zvýšení přejí-mací ceny již za pouhé řádné hnojení, ježto toto náleží vůbec k řádnému hospodářství, jež by jinak nebylo řádným, nýbrž loupeživým, nýbrž vyžaduje, by toto řádné hnojení bylo takové, by jím hodnota pozemku

byla zvýšena, a to podstatně, by tedy bylo nadměrné. Ale, nehledíc k tomu, že cukrovar nic takového netvrdil, jest v oceňovacích operátech Státního pozemkového úřadu zjištěno, že sporné hnojení nelze považovati za takové, by se jím byla zvýšila bonita pozemků, a toto zjištění jest, poněvadž mu nelze odporovati žádným z předpisů v § 46 (2) náhr. zák. citovaných, o něž se stížnost do rozhodnutí o přejímací ceně vůbec opíratí může, i pro soudy závazné. Cukrovar ovšem v protokolu Státního pozemkového úřadu ze dne 26. února 1926 zaujal stanovisko, že náhrada za animální hnůj mu přísluší podle § 43 a) (3) náhr. zák., kde se praví, že přísluší pachtýři náhrada, vyhnojil-li pozemky řádně a účelně »také« strojenými hnojivy, a dovozuje z toho, že slůvko »také« dokazuje, že se ustanovení to vztahuje i na hnojiva animální. To je nepochopením smyslu zákona. Tento odstavec má ten smysl, že za strojená hnojiva přísluší náhrada, když pachtýř jimi hnojl »také«, t. j. vedle (kromě) animálních hnojiv (ne tedy, hnojl-li jimi jen místo nich, takže půdě nedal nic na víc), ale nestanoví nic o tom, že a kdy pachtýři za animální hnojiva náhrada přísluší, to stanoví právě až odst. 5 (poslední), jak shora vyličené. Je tedy i v tomto bodu stížnost Státního pozemkového úřadu oprávněna, ježto rekursní soud neprávem usnesení prvního soudu v bodě tom zrušil.

To platí i o domnělé »melioraci« hlubokým oráním, neboť, vyžadovala-li »půda« a řádné těžení z ní, by byla hluboce orána, náleželo hluboké orání k řádnému hospodaření, k němuž pachtýř již podle zákona ze dne 12. února 1920 č. 118 sb. z. a n., zvláště podle jeho § 1 byl povinen. Orba, které povaha půdy vyžaduje, i když je nákladnější a pracnější, nemůže býti považována za melioraci ve smyslu § 43 odst. 2 a § 43 a) náhr. zák., nýbrž lze na ni nazíratí jen s hlediska nákladů na příští úrodu podle § 11 cit. vl. nař. čís. 53/21, kde ji hospodařící osoba úplně nahrazenou obdrží. O tento případ však zde nejde a netřeba se tedy s orbou s tohoto hlediska obíratí, neboť cukrovar uplatňuje ji výslovně jako »m e l i o r a c i«. Ostatně, i kdyby hluboké orání (parním pluhem) bylo považovati za melioraci ve smyslu § 43 (2) náhr. zák., nemohl by p a c h t ý ř činití nárok na zaplacení této práce, neboť zásadně přísluší zvýšky za každou melioraci vlastníku a jen, pokud zákon výslovně mu je přiznává, také pachtýři. § 43 rozeznává investice a meliorace a o pachtýři mluví § 43 a) a přiznává mu náhradu v odst. (1) a (2) za i n v e s t i c e (nikoli i za meliorace) a v odst. (3), (4) a (5) sice i za meliorace, avšak jen za meliorace určitého druhu, t. j. za strojená a animální hnojiva: ježto však hluboké orání není ani investicí ani nespadá pod pojem hnojení, nýbrž jest meliorací jiného druhu, nemůže se odměny za ně pachtýř s hlediska § 43 písm. a) náhr. zák. vůbec dovolávatí a nezbyvá mu, než by je uplatňoval podle § 11 vl. nař. čís. 52/21, a ovšem, jak již řečeno, ke škodě tu nepřijde.

Co se konečně týče s t r o j e n ý c h (u m ě l ý c h) h n o j i v, zrušil rekursní soud usnesení první stolice z důvodu, že Státní pozemkový úřad určil cenu na základě směrnic stanovených bez účasti pachtýřky, avšak zákon že nezná směrnic a nařizuje šetření na místě samém, což

prý se však podle odhadního spisu nestalo, nestalo prý se tedy zjištění odborné a porušen § 43 a) náhr. zák. a § 6 vl. nař. čís. 53/21. Avšak přesně to tak zákon nenařizuje, nýbrž v odst. (3) § 43 náhr. zák. praví, že pachtýř jest povinen své tvrzení o upotřebení strojených hnojiv osvědčiti, zejména též prokázati účty a jinými věrohodnými doklady množství a cenu strojených hnojiv na pozemky vynaložených, a v odst. (4) praví, že toto tvrzení pachtýřovo má býti odborně vyšetřeno a podle výsledku šetření náhrada přiznána. Z toho nelyne, že se vyšetření musí státi nutně a nevyhnutelně na místě samém, neboť »odborné« vyšetření neznamena nic jiného než vyšetření znalecké, kteréž, když tu jsou účty a jiné věrohodné doklady o množství a o ceně hnojiv na pozemky vynaložených, může se státi i na základě těchto účtů a dokladů, jichž, kdyby rozhodné bylo vyšetření na místě samém, vlastně by třeba nebylo. Naopak je zřejmo, že účty a věrohodné doklady jsou pramenem poznání mnohem bezpečnějším, než šetření na místě samém, kde, zvláště je-li strojené hnojivo již zaoráno a s hlínou smíšeno, i když je snad přes to zjistiti lze, nelze zjistiti jeho množství a cenu. Cituje-li rekursní soud § 6 vl. nař. čís. 53/21 na doklad toho, že se šetření mělo státi na místě samém, je to mýlka, neboť tento § mluví o případě, kdy jde o srážku nebo přírážku podle § 3 téhož nařízení a praví, že okolnosti pro tuto přírážku nebo srážku rozhodné mají býti odborně vyšetřeny na místě samém, ale zde nejde o takovou přírážku nebo srážku, která náleží vlastníku jakožto zvýšek ceny přejímací jemu připadající, nýbrž o náhradu umělých hnojiv podle § 43 a) odst. (3) a (4) náhr. zák., jejíž výše se neřídí procentem pro srážky a přírážky § 43 cit. vl. nař. stanoveným ani okolnostmi tam uvedenými, nýbrž právě jen množstvím a cenou použitých umělých hnojiv, při čemž zákon nepřipomíná, že i jich účinek má býti vyšetřován, neboť má za to, že jest dán již jich množstvím a kvalitou (»cenou«). Avšak zákon také nikde nepraví, že Státní pozemkový úřad má nebo musí přiznati pachtýři všecko to, co na použitá umělá hnojiva vynaložil, což vůbec je nemožné, an pachtýř hnojiv z části sám již využil, jakž se patrně stalo i v tomto případě, kde, pokud z obsahu spisů vychází, Státní pozemkový úřad převzal nemovitosti dnem 1. listopadu 1925 a hnojiva datují z let 1922—1925. Rozdíl mezi výpočtem cukrovaru a výpočtem Státního pozemkového úřadu záleží podle výkladu Státního pozemkového úřadu v tom, že pachtýř (cukrovar) užívá jiného sobě výhodnějšího procentuálního využití hnojiv sklizněmi v jednotlivých letech. Poněvadž toto vyjádření bylo cukrovaru doručeno, odkazuje se na ně. Nelze tedy uznati, že porušen předpis § 43 (3) a (4) náhr. zák. nebo vůbec nějaký z předpisů citovaných v § 46 (2) náhr. zák., a musilo i tu dovolací stížnosti Státního pozemkového úřadu býti vyhověno a rozhodnutí rekursního soudu býti změněno.

K stížnosti cukrovaru. Tato má za předmět jen stavební investice, znovuzřízení vyhořelých hospodářských budov. Avšak nižší stolice právem zvláštní náhradu nepřiznaly, neboť, jak podrobně dolíčeno v rozhodnutích čís. 6380 a 8208 sb. n. s., hospodářské bu-

dovy se zvláště nehonorují, ježto náhrada za ně je obsažena již v ceně základní, vypočítané podle tabulek a lze za ně přiznati, jsou-li ve vyžadovaném dobře zachovaném a výstavném stavu, jen přírážku podle § 3 a 4 cit. nař. čís. 53/21 v doslovu nařízení ze dne 21. září 1922 čís. 296 sb. z. a n. Důvod rekursního soudu, že již nesouhlas vlastníka s nárokem pachtýře stačil, by naň zřetel vzat nebyl, ovšem není správný, neboť investice, pokud za ně přísluší náhrada podle § 43 náhr. zák., musí vždy býti pojaty v ocenění, ať už vlastník podle § 43 (2) téhož zákona souhlasí, by cena jich byla pachtýři vyplacena, anebo si ji pachtýř musí podle § 50 a) poslední odstavce dobývati na něm pořadem práva. Uplatňuje-li cukrovar, že když dvory v S. a v L. vyhořely v roce 1920, nebyl by pachtýř pro krátkou dobu až do převzetí Státním pozemkovým úřadem v roce 1925 tak velký náklad investoval, nýbrž se spokojil s provisorii mnohem lacinějšími, sluší mu odvětit, že to sice učiniti mohl, nebyl-li tomu na odpor shora citovaný zákon ze dne 12. února 1920, čís. 118 sb. z. a n. o řádném hospodaření (§ 2 čís. 2), avšak pak by byla nastala srážka na ceně převzatého majetku pozemkového podle § 5 cit. vl. nař. čís. 53/21, nepřihlížejíc k tomu, koho by stihla, a konečně, že požár byl neštěstím vlastníka a pachtýře, které si musí přičísti již podle § 1311 obč. zák., pro Státní pozemkový úřad však že jest lhostejno, proč tam byly nové budovy, zda následkem shroucení sešlostí nebo požárem, nebo pro jinou příčinu, že Státní pozemkový úřad přihlížeti má podle zákona jen k e s t a v u b u d o v, a ne k příčině toho stavu, a že stav budov respektuje jedině přírážkou nebo srážkou z ceny tabulkové. Stížnost je tedy bezdůvodna a bylo ji zamítnouti.

Čís. 8637.

Poskytl-li manžel manželci zápůjčku, aniž byla zachována forma notářského spisu, jest manžel poskytnuvší zápůjčku oprávněn domáhati se na příjemci zápůjčky jejího vrácení kondikcí.

(Rozh. ze dne 19. ledna 1929, Rv I 898/28.)

Manželka žalovala manžela o vrácení 10.000 Kč, jež prý mu poskytla zápůjčkou. Žalovaný namítl najmě, že smlouva o zápůjčku byla neplatná, ježto nebyla zachována forma notářského spisu. *Procesní soud první stolice* uznal podle žaloby. *Důvody*: Jest sice správné tvrzení žalovaného, že podle § 1 zák. ze dne 25. července 1871, čís. 76 ř. zák. jest třeba k platnosti zápůjčky mezi manželi zřízení notářského spisu. Soud však, řídě se rozhodnutím nejvyššího soudu ze dne 12. září 1916, č. j. Rv III 122/16 (viz Jur. Blätter z r. 1917 str. 177), jest názoru, že žalobkyně jest oprávněna 12.000 Kč žalobou z obohacení zpět požadovati. Není pochybno, že žalovaný vzhledem na neplatnost slibu, zápůjčku vrátiti, obdržel zapůjčené peníze bez veškerého právního důvodu, že byl poskytnut prospěch ze jmění žalobkyně do jmění žalo-